

Medborgare mot EMU

Artikelsamling

Medlemmar i Medborgare mot EMU

Juli 2003

Innehållsförteckning

Vi är ett antal personer som bildat en organisation under namnet "Medborgare mot EMU". Vi vill argumentera för ett nej i folkomröstningen. Vi vill ge röst åt de breda grupper inom borgerligheten och näringslivet som inser att ett medlemskap i EMU vore utomordentligt farligt för svensk ekonomi.

Lars Wohlin, Rune Andersson, Per-Olof Eriksson m fl
DN Debatt 2002-07-02

Utan Europas förenta stater kommer EMU att spränga EU

Staffan Ahlberg

Politisk prestige och inte ekonomiska fakta låg bakom när den europeiska valutaunionen skapades.

Rune Andersson och P-O Eriksson

Dumt att skrota kronan för Euron EMU-länderna fick högre priser

Sven Bergström

Vi har ett eurokonto hos Kristianstad Sparbanks lokalkontor i Knislinge. Dit har vi också kopplat en checkkredit i euro. Att växla till kronor varje gång man får en betalning i euro verkar lite underligt.

Gunnar M Carlsson

State of The Union

Rolf Englund

Vi vill ha en flytande krona som ställer in sig på rätt kurs, varken hård eller mjuk.

Tro mig, EMU kommer att spricka!

P-O Eriksson

Varför tvingar JA-sidan fram en folkomröstning omedelbart före omvälvande förändringar av EU?

Björn von der Esch

Ja till EMU blir ett adjö till demokratin

Sture Eskilsson

Det känns svårt att se hur rikriktningen tycks breda ut sig, om inte i näringslivet, så i näringslivets organisationer.

Margit Gennser

Dagens verklighet ställs mot förespråkarnas drömmar

Sven Hagströmer

Varför överge utmärkt krona?

Tom Heyman

Vad skall ersätta penningpolitiken?

Jesper Katz

Liberalen satsar på kronan

Erik Lakomaa

EMU oroar mig starkt

Birgitta Swedenborg

Civilisationen i Europa bygger på rätten att vara och göra annorlunda

Mattias Svensson

Nu ansluter sig finansmannen Dag Tigerschiöld till organisationen "Medborgare mot EMU"

Dag Tigerschiöld intervjuad i Affärsvärlden

Frihetens röst saknas inför valet

Kurt Wickman

Tyska regeringen EMU-förlamad

Leif Widén

Sverige förlorar Riksbanken

Lars Wohlin

Vi är ett antal personer som bildat en organisation under namnet "Medborgare mot EMU". Vi vill argumentera för ett nej i folkomröstningen. Vi vill ge röst åt de breda grupper inom borgerligheten och näringslivet som inser att ett medlemskap i EMU vore utomordentligt farligt för svensk ekonomi.

Tidigare riksbankchefen Lars Wohlin samt näringslivets Rune Andersson och Per-Olof Eriksson m fl, DN Debatt 2002-07-02

Statsminister Göran Persson har förutskickat att det skall hållas en folkomröstning om Sveriges EMU-medlemskap under år 2003. Sannolikt kommer folkomröstningen att hållas, förutsatt att opinionsmätningarna visar på en klar majoritet för ett ja.

Vid folkomröstningen kommer det att finnas en ja- och en nej-sida. Partipolitiskt är Vänsterpartiet, miljöpartiet och centerpartiet emot ett medlemskap i EMU. Alla borgerliga partier utom centern har tagit ställning för en EMU-anslutning. Socialdemokraterna är splittrade, men Göran Perssons starka ställning gör det sannolikt att han får med sig partiet på ja-linjen.

Bland de borgerliga väljarna finns relativt stora grupper - i dag kanske en tredjedel - som är mot att Sverige går med i EMU. Ytterligare en stor andel är osäkra. I nej-kampanjen är det betydande risk för att vänstern kommer att dominera. Många borgerliga som är motståndare till att Sverige går med i EMU kommer att känna sig främmande för vänsterargumenten som endast delvis sammanfaller med värderingar hos borgerliga väljare som är tveksamma till EMU. Många personer som normalt röstar borgerligt kommer således att sakna företrädare som kan driva en kampanj emot svenskt medlemskap. De har blivit hemlösa.

Vi är ett antal personer som bildat en organisation under namnet "Medborgare mot EMU" . Vi vill argumentera för ett nej i folkomröstningen. Vi vill ge röst åt de breda grupper inom borgerligheten och näringslivet som inser att ett medlemskap i EMU vore utomordentligt farligt för svensk ekonomi. Sverige skulle förlora sin möjlighet att bedriva en självständig ekonomisk politik.

Vi vill här i korthet redovisa huvudpunkterna i vårt ställningstagande för ett nej till EMU-anslutning.

Vi är för ett långtgående samarbete mellan nationerna, men är motståndare till att utveckla EU till en federal stat. En gemensam valuta är ett mycket stort steg mot en federal stat genom att avhända nationerna deras möjlighet att bedriva en självständig penning- och valutapolitik.

Att säga ja till EMU är i princip detsamma som att lägga ner Riksbanken. Det blir en helt underordnad enhet till den Europeiska centralbanken. Det är verkligen paradoxalt att borgerliga partier, som under 90-talet slagits hårt för en självständig riksbank, nu går i bräsch för att avskaffa den.

Det finns ett samband mellan en självständig riksbank och en flytande växelkurs. Den flytande växelkursen har givit Riksbanken möjlighet att föra en aktiv penningpolitik. Under 80-talet och början av 1990-talet misslyckades penningpolitiken, inte beroende på bristande självständighet, utan därför att penningpolitiken var låst av försvaret av kronans växelkurs.

Bevarandet av en flytande växelkurs syftar således inte bara till att ge utrymme för valutaförändringar utan är själva förutsättningen för att ha en oberoende riksbank med ett inflationsmål.

Riksbanken har sedan Sverige gick över till en flytande växelkurs fört en framgångsrik penningpolitik och skapat ett förtroende för att den kan hålla inflationen inom uppsatta gränser. Den nya penningpolitiken med flytande krona har gett Sverige en högre tillväxt. Att nu avskaffa detta system genom att låsa oss till euron vore ett mycket allvarligt steg med risk för stora skadeverkningar på svensk ekonomi.

Som ett villkor för att gå med i EMU har satts upp att Sverige måste visa att vi kan klara löneavtal i nivå med övriga EMU-länder. Eftersom vi i stort sett lyckats med det är vi därför nu mogna att gå med, har det sagts. Detta sätt att resonera är ohållbart.

I ett sådant resonemang underkänns Riksbankens centrala roll för att skapa en stabil ekonomi. Inget säger att vi kan klara låga avtal om det inte längre finns något mothåll från en stark självständig riksbank som garanterar låg inflation för löntagarna. Det vore orealistiskt att tro att arbetsgivarsidan i sin nya organisationsform skulle ha möjligt att klara denna uppgift.

Calmfors-utredningen har analyserat förutsättningarna att bedriva stabiliseringspolitik med en fastlåst valuta och i avsaknad av penningpolitik. En slutsats är att instabiliteten i svensk ekonomi ökar vid ett medlemskap i EMU. Därför måste staten enligt utredningen ha ett högre överskott i budgeten för att ha en buffert vid chocker som kan drabba ekonomin. Det betyder ett krav på ytterligare överbeskattning av svenska folket - en ny tung och evig EMU-skatt.

Kronförsvaret 1992 fick förödande effekter med tre års BNP-fall och rekordstora budgetunderskott som följd. Utslagning av industrin hade blivit mycket omfattande om Sverige inte till sist gett upp kronförsvaret. Arbetslösheten hade stigit till helt ohanterliga nivåer.

Ett medlemskap i EMU är ingen garanti för att Sverige inte åter skulle kunna hamna i krislägen liknande dem vi har haft under de senaste 30 åren. Vad har hänt som garanterar att inte svenska politikerna misslyckande upprepas? Det mest positiva som hänt är att vi fått flytande växelkurs och en självständig riksbank. Och det vill man nu avskaffa!

Skall vi klara en övergång till euron krävs det enligt många bedömare långtgående krav på en grundläggande systemomläggning av svensk ekonomisk politik, för vilket det i dag inte finns någon majoritet. Bland annat kräver det att vi konvergerar svensk skattenivå från cirka 53 procent av BNP till EU-genomsnittet, vilken ligger cirka 10 procentenheter lägre. Vid den nivån är det lättare att höja och sänka skattesatserna utan att komma i konflikt med EU stabilitetspakt.

Det är ett långsiktigt arbete att lägga om välfärdssystemen så att vi kommer ner till den nivån. Innan dess bör man definitivt avstå från att gå med i EMU.

Cirka 40 procent av svensk utrikeshandel (summa import och export) sker med EMU-länderna. Läger man till Danmark och England, som står utanför EMU, stiger andelen till drygt 55 procent. Så länge England står utanför sker således den övervägande handeln med länder utanför EMU-området.

Två saker bör noteras

1. Handeln med omvärlden expanderar trendmässigt snabbare än med EU-länderna. Det beror på att omvärlden har haft snabbare tillväxt än EU. Det är således inte så att Sverige blir mer och mer beroende av EMU-området, utan mindre. Detta kan naturligtvis ändras i en framtid om allt fler länder går med i EMU, men det kommer att ta tid.

2. Sedan världen gick över till flytande växelkurser har fluktuationerna mellan de stora valutorna dollar, D-mark (nu euron) och yen varit mycket stora. Det beror inte så mycket på förändringar i underliggande konkurrenskraft utan på den enorma omfattningen av de internationella kapitalströmmarna. Knyter vi kronan till euron tvingas vi hänga med euron både uppåt och nedåt vilket kommer att utsätta den stora dollarberoende delen av svensk industri, däribland skogen, för allvarliga påfrestningar.

Sköter vi vår ekonomi så att vi håller en någorlunda stabil växelkurs mot ett handelsvägt index kommer vi att flyta mellan euron och dollarn. Utan låsning till euron får vi en stabilare växelkurs än om Sverige går med i EMU. Under den senaste tidens valutaoro har också kronan "skvalpat" mindre mot dollarn än vad euron har gjort.

Sveriges handelsvägda valutaindex (tcw-index) kan förenklat sägas bestå av drygt en tredjedel dollar och två tredjedelar euro. Stiger dollarn med 30 procent i förhållande till euron så bör man vänta sig en devalvering av kronan med 20 procent och en appreciering på 10 procent gentemot euron. Detsamma gäller vi en omvänd utveckling. Stiger euron i förhållande till dollarn bör kronan devalveras gentemot euron.

En rimlig anslutningskurs av kronan till euron bestäms i hög grad av vilken relation som råder mellan euron och dollarn. Det finns i dag ingen möjlighet att uttala sig om vilken knytkurs som kronan bör ha till euron.

Den jämviktskurs som gäller vid anslutningen kan emellertid snabbt komma att förändras. Den allmänna utgångspunkten tycks vara att kronan skall apprecieras med 6-7 procent i förhållande till euron. Det kan vid en stark euro visa sig helt fel. Varför acceptera en sådan utgångspunkt som allvarligt kan skada svenskt näringsliv?

Det sägs ibland att även om vi inte går med i EMU så bestäms Sveriges ränta ändå i Frankfurt av ECB och att vi därför lika gärna kan vara med och få påverka besluten. Detta är inte sant. Vi är i nästan lika hög grad beroende av den amerikanska räntepolitiken.

Sverige kan inte i längden stå utanför EMU. Sverige förlorar inflytande, sägs det ofta i debatten. Men så länge England - Europas finansiella stormakt - står utanför har vi absolut ingen anledning att gå med i EMU. Vi är då i gott sällskap både politiskt och ekonomiskt med ett land som har uppvisat bättre tillväxt än övriga EU.

Många i näringslivet och delar av de borgerliga partierna tror att om vi går med i EMU så tvingas Sverige att lägga om sin politik mot höger. Kan man inte vinna gehör för en sådan politik i svenska valen vill man i stället importera den.

I grunden tror vi att Sverige, före en EMU-anslutning, måste visa att vi kan klara en internationellt sett hög tillväxt. Att vi är villiga att lägga om vår skattepolitik så att vi konvergerar mot det

genomsnittliga skattetrycket inom EU, vilket på sikt betyder en sänkning av skatteuttaget med cirka 10 procentenheter av BNP. En sådan sänkning kräver väsentliga förändringar i våra transfereringssystem. Viljan till förändring av den svenska politiken bör komma med stöd av svenska folket och inte påtvingas utifrån.

Avslutningsvis kan vi inte förstå varför det är så bråttom för Sverige att ansluta sig till EMU, som är tänkt att vara för evigt och saknar utträdesklausul. Låt EMU fungera under ytterligare en eller par konjunkturyklor för att avläsa hur det går. Gå inte före England. Visa att Sverige kan klara en högre tillväxt. Genomför de skatteförändringar - inte minst på kapitalområdet - som är en förutsättning för att inte driva bort företag och kapital från landet.

Rune Andersson, VD Mellby Gård AB

Sven Bergström, riksdagsledamot (c)

Per-Olof Eriksson, tidigare VD Sandviken AB

Björn von der Esch, riksdagsledamot (kd)

Margit Gennser, riksdagsledamot (m)

Lars Wohlin, tidigare bl a riksbankschef och VD för Stadshypotek

Utan Europas förenta stater kommer EMU att spränga EU

Staffan Ahlberg Dagens Industri 24/5 2003

Det finns flera skäl till att rösta nej till att euron införs som svensk valuta. Det starkaste är omsorgen om hela det viktiga EU-projektet. All erfarenhet talar för att en valutaunion mellan självständiga länder ökar slitningarna mellan dessa.

Detta blir än allvarligare när tio nya länder, med en BNP per capita på en femtedel av nuvarande euroländers, också ska in i systemet. Det ökar ytterligare risken för att spränga hela EU inifrån. Sverige, Danmark och England bör inte trassla till det för sig själva och för EU genom att föra in ytterligare ekonomier i EMU-systemet.

Budgetförändringar, alltså ändrade skatter eller offentliga utgifter, tar lång tid att komma överens om och är politiskt känsliga. Riksbanken däremot kan snabbt höja eller sänka räntan som ett led i att hålla inflationen i schack.

I ett flytande system ändras valutans värde kontinuerligt genom marknadens bedömningar av landets produktivitet och inflation.

Erfarenheten från många tidigare valutaunioner har gång på gång visat att om ett land för en egen budgetpolitik men avstår från de egna ränte- och valutavapnen, så blir det i längden omöjligt att styra en nationell ekonomi. Hela systemet blir instabilt.

Vi i Sverige har våra egna misslyckanden under perioden 1973-1993 som en näraliggande bekräftelse på detta. Vi försökte då hålla en fast växelkurs, vilket låste Riksbankens räntepolitik till kronförsvaret. Sverige hamnade gång på gång i svåra kriser och fick upprepade gånger devalvera valutan.

Efter det att kronan tilläts flyta och Riksbanken fick uppdraget att med en aktiv räntepolitik hålla inflationen i schack har vi fått en mycket bättre utveckling.

Vårt nuvarande system verkar också ha fått den positiva effekten att lönerörelsen kunnat decentraliseras, och att avtal kan träffas i nivå med viktiga konkurrentländers. Framför allt har regeringen inte blivit indragen i avtalsrörelserna i form av löften om olika skattelättnader och förändringar i löneskatter. De så kallade Haga-uppgörelserna, med sina förödande effekter, har försvunnit.

Finanspolitiken har med flytande valuta frigjorts från stabiliseringspolitiken och kan, om viljan finns, koncentreras på strukturella reformer.

EMU-länderna har däremot fått väsentligt mycket svårare att klara rimliga krav på tillväxt, budgetbalans och låg inflation. De har förlorat räntan som en egen kontrollvariabel. Ett land som Tyskland skulle uppenbarligen behöva en sänkt ränta och en svagare valuta. Det skulle ge högre tillväxt och minska budgetunderskottet. Länder som Portugal och Irland skulle behöva egna centralbanker som stramade åt för att få ned inflationen.

Går även Sverige med i EMU är vi sannolikt snart tillbaka i centrala avtal och så småningom i en ny inkomstpolitik. Och tvärt emot vad många på ja-sidan tror eller hoppas, blir det inom ramen för

EMU med låst växelkurs och avskaffad riksbank än svårare att genomföra nödvändiga strukturella reformer av transfereringssystem, arbetslivslagar och kapitalskatter.

Men, säger tillskyndarna till EMU, vi ska ju bort från nationalstaterna. Och EMU är ett av de starkaste medlen på den resan mot detta mål!

Ja, kanske kommer vi i den avlägsna framtiden att få ett federalt starkt EU. Eller också får vi inte det. Saken är som bekant långt ifrån avgjord, och just nu sliter ett särskilt europeiskt konvent med denna centrala fråga.

Så låt oss först komma till enighet om EU-projektets slutmål, innan vi kastar oss in i ett EMU-projekt som historiskt sett har små chanser att lyckas, om man kommer fram till att de självständiga nationalstaterna ska få vara kvar.

Dessa behöver nämligen en egen valuta och räntepolitik om de ska ha en egen finanspolitik. Och det är garanterat ingen bra idé att försöka använda EMU som bakdörr för att lura in tveksamma européer in i det Europas Förenta Stater som de inte vill ha. Det skulle stjälpa hela EU-projektet.

Så rösta nej för att bevara freden i Europa!

Politisk prestige och inte ekonomiska fakta låg bakom när den europeiska valutaunionen skapades. Röstar vi ja riskerar vi att snart komma upp i den tyska arbetslöshetsnivån och ner i den tyska tillväxtnivån

Rune Andersson och P-O Eriksson SvD Brännpunkt 9/12 2002

Beslutet om en europeisk valutaunion (EMU) drevs igenom av president Mitterrand, som ett krav för att Frankrike skulle acceptera Tysklands återförening.

Hur mycket ekonomisk analys låg bakom detta? Vi menar att det var och är ett politiskt prestigeprojekt. Därför är det naturligt att flertalet av våra mest namnkunniga nationalekonomer är mycket negativa eller skeptiska till projektet.

Redan det faktum att EMU-länderna har inbördes olika politik och struktur på sitt näringsliv borde teoretiskt omöjliggöra en gemensam valuta. När EMU nu funnits i snart fyra år ser vi också att teori och praktik överensstämmer med varandra.

Tyskland - som fram till 90-talet - var Europas industriella draglok har nu på tio år rasat i konkurrenskraft. Orsakerna till detta är många, t ex dålig ekonomisk politik, många nya konkurrenskraftiga industrier i Östeuropa, kostnaderna för Tysklands återförening, brist på avregleringar.

Om Tyskland haft en rörlig valuta skulle dess problem ha minskats genom en kraftigt sänkt ränta (eftersom Tysklands inflation nu är cirka en procent) och en fallande valutakurs. Men genom att Tyskland tillhör EMU kan varken räntan eller valutakursen förändras gentemot övriga EMU-länder.

Med fast valuta finns då i princip bara tre andra möjligheter kvar.

Den ena är kraftiga lönesänkningar i Tyskland. I stället ökar man lönerna med tre-fyra procent vilket är i linje med eller något över EMU-ländernas genomsnitt.

Det andra alternativet är att den tyska arbetskraften skulle flytta till andra länder. Med det utbyggda arbetslöshetsförsäkringssystem som finns i Tyskland torde det vara svårt att hitta något land att flytta till där man kan få lika hög lön som att vara arbetslös i Tyskland.

Det tredje alternativet skulle vara en kraftfull avreglering inom arbetsmarknaden. Detta skulle nämligen kunna skapa en växande servicesektor som i Storbritannien. Nyligen beslutades dock att reglera arbetsmarknaden än mer i Tyskland då tillfälligt anställda skall få likvärdiga rättigheter med permanentanställda. Detta sistnämnda beslut visar att ett lands inre politiska liv inte ändras för att man ansluter sig till EMU.

Konsekvenserna av Tysklands anslutning till EMU är i stället att arbetslösheten kontinuerligt stiger och är redan nästan tio procent. Alla prognoser tyder på en fortsatt ökning nästa år. Detta innebär att Tyskland nu höjer skatterna för att finansiera den ökande arbetslösheten. Dessa skattehöjningar minskar ytterligare tillväxten som i sin tur höjer arbetslösheten.

Är Sverige då så olikt Tyskland? Båda länderna har ett starkt utbyggt välfärdssamhälle, en hårt reglerad arbetsmarknad och starka fackföreningar. Om Sverige efter anslutning till EMU råkar ut

för oförutsedda förändringar skulle säkert arbetslösheten få ta smällen liksom i Tyskland, med ökade skatter som följd.

Vilka "oförutsedda" förändringar skulle då kunna ske i Sverige? En sådan är att dollarkursen kraftigt sjunker. Med tanke på USA:s gigantiska byteshandelsunderskott (snart två miljarder dollar per dag) är en kraftig dollarnedgång högst sannolik. Stora svenska industribranscher är mer beroende av dollarkursen än genomsnittet i EMU.

En annan "oförutsedd" förändring är att Sverige - på samma sätt som skett många gånger under de senaste 30 åren - får en okontrollerad löneutveckling. Denna risk är speciellt stor när vi nu riskerar arbetskraftsbrist om några år då den stora 40-talistgenerationen går i pension.

Ett ekonomiskt system är sällan långsiktigt stabilt. Externa chocker och/eller intern misskötsel kräver kompenseringar. För tio år sedan försökte Sverige med våld (500 procents ränta) att hålla valutakursen stabil. Detta höll på att sänka hela det svenska näringslivet.

Med rörlig valuta följer en självständig riksbank som - liksom nu - genom ränteförändringar kan korrigera såväl överhettning som alltför kraftig avkylning av ekonomin. Det är alltså ett mycket riskabelt äventyr för Sverige att gå in i EMU och avskaffa den självständiga Riksbanken.

Från jäsidan hävdas ofta att EMU-projektet skall stärka enigheten i Europa, men nu tycks EMU-projektet starta mer gnissel internt inom EMU än mellan länderna utanför och innanför EMU.

När nu EMU-länderna efter knappt fyra år utsätts för den första ekonomiska nedgången är de stora länderna Tyskland, Frankrike och Italien utsatta för hot från EU-kommissionen om dryga böter för att de inte lever upp till stabilitetspakten. Är bötfällning av redan svaga länder verkligen något som stärker Europas enighet?

Med tanke på att EMU-projektet - redan innan det genomlevt sin första fulla konjunkturcykel - knakar i fogarna och Tyskland håller på att gå in i sin största efterkrigskris bör vi i Sverige avvakta att gå in i EMU.

Vi befinner oss i gott sällskap. Storbritannien har den bästa tillväxten och den lägsta arbetslösheten av alla stora europeiska länder.

Om vi i Sverige röstar nej den 14 september 2003 kan vi lugnt avvakta vad som sker i Storbritannien och EMU.

Röstar vi ja är det oåterkalleligt. Då riskerar vi att snart komma upp i den tyska arbetslöshetsnivån och ner i den tyska tillväxtnivån.

Dumt att skrota kronan för Euron - EMU-länderna fick högre priser

Sven Bergström, Forsa riksdagsman (c) och aktiv i Medborgare mot EMU
Hudiksvalls Tidning 4/3 2003

Ett vanligt förekommande argument är att ett skrotande av kronan och övergång till euro skulle leda till lägre priser i Sverige. I verkligheten har priserna gått upp, inte ner, i de länder som gått med i EU:s ekonomiska och monetära union, EMU, vilket även medgivits av chefen för den Europeiska centralbanken, ECB, Wim Duisenberg.

EU-kommissions egna undersökningar visar att nio av tio tillfrågade konsumenter anser att det blivit dyrare att leva sedan euron införts. Varför skulle då priserna i Sverige falla om euron infördes? Jo, euron skulle leda till större konkurrens när konsumenter och företagare får det "enklare att jämföra priser" hävdar vissa EMU-förespråkare.

Om en gemensam valuta skulle tvinga fram likartade priser i alla länder borde priserna inom Sverige vara snarlika. Det är de inte. Priserna på olika varor kan skilja sig avsevärt mellan exempelvis västkusten och Stockholm. Även priserna inom euroområdet skiljer sig avsevärt mellan Portugal och Spanien och Frankrike och Tyskland.

Det är inte troligt att konsumenter i högre utsträckning än vad som redan sker kommer att resa till utlandet för att inhandla mjölk, tvättmedel eller frysboxar bara för att Sverige inför euron. Exempelvis vet alla att ölen är billigare i Tyskland och det är ändå få personer norr om Skånegränsen som åker till Tyskland för att köpa öl. Visst vore det lite enklare för småföretagare att slippa räkna om valutakurser vid handel med euroland. Men att de skulle vända sig till utlandet i högre utsträckning om vi fick en gemensam valuta, är en grov underskattning av landets småföretagare.

En undersökning publicerad i tidningen Affärsvärlden visar svart på vitt att handeln mellan EMU-staterna inte ökat mera än med stater utanför EMU-området.

Både små och större företagare är händiga med miniräknaren och kan naturligtvis räkna på priser vare sig man gör affärer med euro-, pund-, eller dollarländer.

Att konkurrensen skulle öka eller priserna falla bara för att konsumenter och företagare tvingas räkna i euro istället för kronor är faktiskt bara en from förhoppning, utan stöd från de länder som infört euron.

Förutom att Sverige riskerar få högre priser kommer även andra problem uppstå vid ett deltagande i EMU. För det första skulle ett deltagande allvarligt försvåra möjligheten att stabilisera den svenska ekonomin. Om Riksbanken överlämnar makten över räntan till ECB i Frankfurt kommer räntan inte längre att anpassas till Sveriges ekonomiska förhållanden utan till det genomsnittliga i EMU-området. Detta kommer med säkerhet att leda till större konjunktursvängningar.

Ett exempel är de problem som Tyskland nu upplever. Tyskarna kan inte sänka räntan i landet för att få fart på ekonomin eftersom deras ränta bestäms av ECB. Tyskland kan heller inte sänka skatterna eller höja utgifterna för att få fart på hjulen då stabilitetspakten förbjuder dem att göra detta. Irland och Spanien har motsatta problem. De har överhettning och hög inflation men kan inte höja räntan. För det andra, och kanske än allvarligare, medför EMU en centralisering av makten i Europa.

Ett väsentligt syfte med valutaunionen är förstärka centralmakten i EU vilket ofta framförs av prominenta euroanhängare som Romano Prodi och Gerhard Schröder. De ser det som önskvärt att politiker och byråkrater i Bryssel ges ökade befogenheter så som beskattningsrätt och makt att bestämma över alltfler utgiftsposter. EMU går också emot en bärande tanke i EU-samarbetet nämligen att alla beslut skall fattas på en så lokal nivå som möjligt, den s.k. "subsidiaritetsprincipen".

Vi vet redan nu att priserna har gått upp i de länder som infört euron. Det finns ingen anledning att tro att de skulle gå ner i Sverige. Med tanke på de många andra nackdelarna och de stora risker som detta storskaliga experiment medför finns det inga starka argument att nu gå med i valutaunionen.

Vi har ett eurokonto hos Kristianstad Sparbanks lokalkontor i Knislinge. Dit har vi också kopplat en checkkredit i euro. Att växla till kronor varje gång man får en betalning i euro verkar lite underligt.

Gunnar M Carlsson intervjuad i DI 29/4 2003

För att belysa frågan ur småföretagens perspektiv förde DI samman Johan Kreicbergs och Karl-Johan Bergström, ekonomer på eurovänliga Företagarnas riksorganisation, FR, med den skeptiske företagaren Gunnar Carlsson, bland annat huvudägare till möbelfabriken Nelo AB i skånska Knislinge.

En färsk analys från FR visar att svenska småföretag (med under 50 anställda) gör import- och exportaffärer för 80 miljarder kronor per år med euroländerna. Varje gång de växlar mellan kronor och euro kostar det. Skillnaden mellan köp- och säljkurs ligger på 0,5 procent hos de flesta banker.

"Växlingskostnaden blir därför halva denna skillnad, det vill säga 0,25 procent av beloppet", säger Företagarnas chefsekonom Johan Kreicbergs.

"Med euron skulle de alltså kunna spara 200 miljoner kronor i slopade växlingsavgifter." Men den riktigt stora besparingen sker på räntesidan. Småföretagen har långfristiga skulder på över 1.100 miljarder kronor, visar FR-studien. Eftersom räntan i Sverige ligger 1 procentenhet över nivån i euroländerna, ger det en extra kostnad på 11 miljarder kronor per år.

"Att tvärsäkert påstå att räntan i Sverige för evigt skulle vara högre än euroräntan är inte seriöst", säger han.

Svenskt Näringslivs vice VD Björn Andersson, ägare till tapetföretaget Duro i Gävle, hävdade i DI den 18 mars att hans företag skulle kunna spara hundratusentals kronor på att slippa växla mellan kronor och euro. Överdrivet, tycker Gunnar Carlsson.

"Jag reagerade på en sak i Björn Anderssons resonemang. Hans företag hade ungefär lika stora inbetalningar som utbetalningar i euro. Då finns det ett enkelt sätt att minska kostnaderna radikalt: öppna ett valutakonto. Då slipper du både växling och administration."

Johan Kreicbergs: "Men väldigt många av våra medlemsföretag säger att de betalar höga avgifter till bankerna för valutahantering. Det är svårt att hävda att våra medlemmar blåljuger."

Gunnar Carlsson: "Jag kan bara konstatera att vårt företag betalar mycket låga avgifter, så antagligen har de andra ställt fel fråga till banken eller också har de frågat fel bank."

"Vi har ett eurokonto hos Kristianstad Sparbanks lokalkontor i Knislinge. Dit har vi också kopplat en checkkredit i euro. Att växla till kronor varje gång man får en betalning i euro verkar lite underligt. Mitt gratisråd till Björn Andersson är; använd eurokonto i stället så sparar du mer än 200.000 kronor om året."

Beror den högre räntan i Sverige på växelkursrisk?

JK: "Rent teoretiskt, ja."

GC: "Rent teoretiskt, inte alls. Storbritannien står också utanför EMU. De har lägre räntor än euroländerna på de längsta löptiderna."

Hur skulle euron påverka ditt möbelföretag?

GC: "Vi omsätter 27 miljoner och exporterar 99 procent av produktionen. Vid ett ja till EMU måste vi överväga att flytta delar av produktionen utomlands."

Varför det?

GC: "Vi kan inte ha alla ägg i samma korg. Vid ett EMU-medlemskap måste vi gardera oss mot risken att lönekostnaderna stiger snabbare här än i konkurrentländerna. Historiskt har både politiker och arbetsgivare varit dåliga på att hålla igen. Om man som småföretagare lägger hela sin tillverkning i ett land, och detta land har en fast växelkurs, finns det risk för att stigande lönekostnader slår ut hela verksamheten. Flytande växelkurs är en billig försäkring mot kostnadskriser."

JK: Det är väl ändå en väldig skillnad i trovärdighet mellan att ha en fast växelkurs och att ha samma sedlar och mynt?

GC: "Jag tar hellre lite lägre risker. Hamnar man i fel kostnadsläge tar det väldigt lång tid att åtgärda."

State of The Union

Rolf Englund Internet 20/1 2003

Debatten om införandet av eurons ekonomiska för- och nackdelar kan, åtminstone intellektuellt, anses avslutad. Fördelen med euron, att man som företagare och semesterresenär ibland, men inte alltid, slipper att växla pengar, väger lätt mot de uppenbara och långt större nackdelarna med att i framtiden, i all framtid, ta ifrån landet möjligheten att styra ekonomin genom ränta och växelkurs.

Var och en förstår att det är bättre att de svenska boräntorna - och de andra räntorna - sätts i Sverige, efter svenska förhållanden, än i Frankfurt efter förhållandena inom den Europeiska Unionen, ett område som snart kommer att ha 455 miljoner invånare. Sveriges 8,9 miljoner invånare utgör två (2) procent därav, och vårt inflytande blir därefter.

Var och en förstår också att det är bättre, för Sverige, att den svenska kronan flyter mot euron, dollarn och den japanska yenen än att Sverige som tvåprocentig delägare låter euron flyta mot dessa valutor.

Sverige är ett ganska vanligt europeiskt land, bättre i många avseenden. De svenska fackföreningarna och väljarna är inte sämre, snarare bättre, än motsvarigheterna i länder som Tyskland, Frankrike, Spanien, Italien och Grekland.

Det betyder att det inte bara för Sverige, utan för alla länder, är en dum idé att vara med i euron. Tyskland är det första exemplet hur det kan gå när man sitter inlåst i euron och med en ränta som sätts av och för andra.

Om det är så dumt, varför har då så många europeiska politiker valt att införa euron? Svaret är att det har de gjort av andra skäl än ekonomiska.

Vad är det som har en flagga, en nationaldag, en nationalsång, en militärstyrka, ett parlament och en högsta domstol. En stat, naturligtvis. Vad är det mer en stat har? Jo, en valuta. Det är därför Europas ledande politiker har infört euron. För att vara med om att rita om Europas karta, skapa ett nytt imperium, i Habsburgs efterföljd, som kan utmana USA, som vänstern hatar och högern föraktar.

När Ingvar Carlsson åkte till Bryssel och sökte medlemskap var det EG han sökte medlemskap i. EU fanns ännu inte. Många på Ja-sidan, däribland i synnerhet Bo Lundgren, förefaller arbeta för att vi äntligen skall gå med i EG:s föregångare EEC, som var en utmärkt idé - European Economic Community, den europeiska ekonomiska gemenskapen.

Det nu pågående konventet, under fransk-tysk ledning, går nu in i slutskedet med arbetet på det nya kejsardömets författning. Det nya imperiet skall få två presidenter, en mer än USA.

Om man undanröjer det demokratiska underskottet, hemska tanke, får Sverige två procent av inflytandet.

Det nya imperiet saknar utträdesklausul. Det gjorde även USA. Frågan om rätt till utträde avgjordes genom ett inbördeskrig som skördade 600.000 dödsoffer. Sovjet hade utträdesklausul, vilket

underlättade för Estland, Lettland och Litauen att göra sig fria. Den Ryska Federationen har ingen utträdesklauusl, vilket försvårar för Tjetjenien.

Den Europeiska Unionen är tänkt att vara för evigt. Mats Johansson skrev häromdagen i SvD om det pågående konventet att debatten där handlade om "meningen med föreningen". Men EU är inte någon förening.

Göran Persson är mycket negativ till den tyska tanken på en vald kommissionsordförande och ser det som ett halvt steg mot en europeisk parlamentarism som vi inte har konstitutionella förutsättningar eller folkets stöd för. Ett halvt steg?

Lena Hjelm-Wallén, Sveriges representant vid konventet erkände nyligen att "EMU är ju delvis ett enormt experiment. För dem som vill ha Europas förenta stater är det enkelt. Men det vill inte jag."

- Det blir inga Europas förenta stater, det kan jag lova! utbrast Lena Hjelm-Wallén på en presskonferens i höstas.

Hennes löfte är säkert uppriktigt, men ändå betydelselöst. Det spelar nog ingen roll vad Lena Hjelm-Wallén tycker eller lovar. Kanske det inom EU till och med är så att det inte är Göran Persson som bestämmer, en smygande insikt som på sistone synes ha drabbat honom själv.

Genom att rösta nej i höstens folkomröstning uppnår man två saker.

Dels sänder man en signal, som kommer att hörs i hela Europa, om att de europeiska folken tycker att utvecklingen går för fort och att debatten om deras framtid förs över deras huvuden - att det nya imperiet kuppas igenom.

Dels ger vi oss själva betänketid. Eftersom euron är en så dum idé kommer den att haverera. De som infört euron kommer att hålla emot i det längsta, eurons dödsstrid kommer att bli en utdragen och smärtsam process.

Långt smärtsammare än den process som ledde fram till sammanbrottet hösten 1992 då Carl Bildt, Lars Leijonborg, Bo Lundgren, Alf Svensson, och Mona Sahlin med stöd av Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter, inspirerade av SNS drev landet till randen av katastrof, under hejarop från så gott som hela det svenska etablissemanget.

När euron spricker är det bästa att inte vara med. Det enda rationella är att vänta, åtminstone en konjunkturcykel, gärna flera, för att se hur euron fungera i praktiken.

Vinsterna med euron är små, riskerna med euron är stora. Vänta och se är rationellt.

Sveriges historia de senaste 100 åren är en vacklan mellan att följa Tyskland och att följa England. Det var nära att vi följde Tyskland båda gångerna. Låt oss även denna gång avstå från att följa Tyskland.

En territorium som är med i en Union som den inte har rätt att lämna kan rimligen inte anses vara en suverän stat. Det vore naturligt att det parti, moderaterna, som påstår sig ha konservativa rötter, gick i spetsen för att slå vakt om rikets fortbestånd som suverän stat.

Att det inte är så kommer att förbrylla framtidens historiker.

Vi vill ha en flytande krona som ställer in sig på rätt kurs, varken hård eller mjuk.**Tro mig, EMU kommer att spricka!**

P-O Eriksson Dagens Industri 7/3 2003

I DI:s ledare den 24/2 hävdades att det finns två typer av EMU-motståndare - de som vill ha en svag svensk krona, och de som vill ha en hård. Ledaren har helt missförstått EMU-motståndet. Vi vill ha en flytande krona som ställer in sig på rätt kurs, varken hård eller mjuk.

Vad är då rätt kurs? Jag hävdar att det är när värdet av vad svensken i medeltal konsumerar och investerar är lika med det han producerar.

Förr i tiden när man idkade byteshandel blev det självklart. Den som producerade något värdefullt kunde lätt byta till sig det han ville ha. Så småningom infördes pengar som åsattes ett värde, och det fungerade så länge det inte producerades mera pengar än vad det fanns "produkter" som backade upp värdet av valutan.

Dagens bidragssystem och sociala skyddsnät har gjort det mycket svårare att se ett samband mellan prestation och belöning i form av konsumtionsmöjligheter, vilket otvivelaktigt har minskat lusten (eller tvånget) hos många till att producera "nyttiga produkter".

Lägg därtill att detta plus diverse andra skyddslagar satt förhandlingen om lönebildningen ur spel. Ingen kan hävda att förhandlingarna mellan arbetsgivare och fackföreningar om löner och andra förmåner sker med sådana spelregler att en arbetsgivare kan ta en verklig strid (annat än om konkursen ändå skulle komma). Överenskommelserna sker därför till sist i något slags "samförstånd", och de tenderar alltid att bli för höga i de flesta europeiska politiska systemen

Valutorna i sådana länder tenderar därför att bli "mjuka" mot länder med mera raka samband mellan prestation och belöning.

Om nu alla länder i EU hade samma "mjuka system", så kunde vi väl ansluta oss till en "mjuk euro" hävdar någon, men så enkelt är det inte. De fyra friheterna inom EU har visserligen börjat påverka de deltagande länderna så att de närmar sig varandra, men det går långsamt.

Kapitalet och varorna flyter tämligen fritt, men människorna är ännu inte beredda att flytta i någon större utsträckning, och EU:s bidragssystem tenderar att konservera nuvarande strukturer i varje land, vilket inte leder till något flyttvång.

I själva verket är det så att länderna fortfarande har så olika lönebildningsmekanismer, skatte- och bidragssystem etcetera att det inte är möjligt att hålla ihop dem inom en valuta. Politikerna väljs separat i varje land, och de kommer att fortsätta att prioritera de åtgärder som ger dem möjlighet att behålla (eller erövra) makten.

Det konvergenssystem som är nödvändigt för att hålla ihop ett valutasystem håller redan på att spricka, och EU har inga som helst möjligheter att förhindra det.

Ett land som inte klarar av att hålla budgetunderskottet under 3 procent (och det gäller snart alla EMU-länderna) hotas med böter, men i själva verket behöver de bidrag. EU kan varken straffa eller hjälpa Tyskland och Frankrike!

Varje tänkande ekonom kan visa att dagens EMU-område är instabilt, när det inte finns några reglereglermekanismer kvar. Tro mig, EMU kommer att spricka!

Man kan med våld hålla ihop ett valutaområde, om man har gemensamma politiker som bestämmer ett skatte- och bidragssystem. Det är så Sverige håller Norrland vid liv trots att "de inte vill flytt", men det fungerar inte med Europas gränser och prioriteringar.

Sverige lärde sig i slutet av 1980-talet på ett dyrbart sätt hur det går när man försökte låsa valutan, utan att kunna påverka arbetslust och lönebildning så att den blir i paritet med våra konkurrentländer. Efter mellan fem och tio år låg vi så ohjälpligt snett att till och med sunda företag tvingades lägga ned eller flytta i början av 1990-talet. Detta ledde till en tillnyktring bland såväl politiker som arbetsgivare och löntagare, men vi hade aldrig kommit i gång igen om vi inte låtit vår krona flyta.

Sedan dess har vi fått ett mått på vår "konkurrensförmåga" varje dag i form av valuta- och räntenoteringar. Jag vill inte säga att detta räcker, men det har kraftigt påverkat alla parter agerande, så att Sverige (och Finland) nu framstår som något av ett föredöme inom EU, som tyvärr samtidigt fortsätter att förlora mot andra delar av världen.

Min medicin för Sverige blir: Låt oss ha en fri valuta som ständigt ger oss (politiker, arbetsgivare och arbetstagare) en måttstock på hur vi sköter oss. Låt oss fortsätta reformeringen av Sverige, så kanske vi kan hoppas på att vår valuta så småningom kan komma att värderas mera likt schweizerfrancen än euron.

Under tiden kommer vi att få se dagens EMU-samarbete spricka, och så småningom, när Europa en dag nått större likformighet och blivit en politisk enhet, får vi se försök med gemensam valuta.

Varför tvingar JA-sidan fram en folkomröstning omedelbart före omvälvande förändringar av EU?

Björn von der Esch Radions Klarspråk 8 jan 2003

Att det är folkomröstning om EMU i höst känner nog dom flesta till. Vad däremot inte många känner till, är att hela det EU som vi i dag ser framför oss kan vara ett helt annat EU om bara 18 månader. Om detta hörs knappast ett ljud - och framförallt - borde inte i anständighetens namn folkomröstningen skett först när vi vet hur det nya EU kommer att se ut?! EU och EMU hänger ju ouplösligt samman.

Sedan snart ett år tillbaka sitter drygt hundratalet EU-politiker i ett jättelikt rådslag - som kallas konvent - och stöter och blöter hur EU skall göras om från grunden nu när vi är 25 medlemmar. År 2004 skall man vara klar.

Skall EU bli ett Europas Förenade Stater? Skall EU vara statsförbund eller förbundsstat - och vad är skillnaden? Hur stort får EU bli? Skall EU ha en gemensam utrikespolitik och krigsmakt, eller skall bara vissa länder vara med? Var i världen skall styrkorna få användas? Skall EU ledas av en president - och en vicepresident för de små länderna? Hur skall dom väljas? Hur skall makten delas mellan presidenter, parlament och regeringschefen? Skall skattepolitiken göras gemensam och hur skall språkförbistringen med 23 olika språk hanteras? Skall medlemsstaterna delas in i A-, -B och kanske C-lag osv osv

Vet vi inte svaren på dessa frågor när vi röstar om EMU köper vi grisen i säcken. Varför tvingar då JA-sidan fram en folkomröstning omedelbart före dessa omvälvande förändringar av EU? Ingen ytterligare medlemsstat kommer ju att anslutas till EMU före år 2007. Vi kan inte ansluta oss före 2007 utan att än en gång begå grundlagsbrott. Vårt inflytande i rådslaget påverkas inte av folkomröstningen.

Att lägga folkomröstningen ett knappt år innan vi vet hur det nya EU skall se ut är därför inget annat än ett grovt politiskt bondfångeri för att undvika debatt. Det är ovärdigt en demokrati - och förtjänar endast att bli bemött med ett rungande NEJ.

För kom ihåg - ett JA är oåterkalleligt, medan ett NEJ alltid kan omprövas när vi fått veta vart EU är på väg.

Det har vi Göran Perssons ord på.

Ja till EMU blir ett adjö till demokratin

Sture Eskilsson Dagens Industri 7/5 2003

Partipiskan viner. Göran Persson har uppenbarligen tagit mycket illa vid sig av den artikel som Leif Pagrotsky skrivit i partiets tidskrift "Tiden". Det är en artikel baserad på ett starkt engagemang för Europa, och en unik personlig kunskap om hur samarbetet ser ut i verkligheten bakom högtidstalen och de utslätade pressmeddelandena. Han landar i att det är bäst både för Sverige och Europa om vi nu säger nej till EMU. Persson svarar, inte med argument, utan med dekret om att nu måste ledande regeringsledamöter ställa upp bakom den linje som partiets beslutande organ bestämt.

De borgerliga partierna har ett stort och växande antal medlemmar som är emot EMU. Men partiledningarna har bestämt sig. Här finns inget utrymme för intern debatt, än mindre pengar till nej-anhängarna. Väljarna har gjort sitt, nu är det partiledningarna som bestämmer. Ja-partiernas väg mot EMU ligger väl i linje med målet - en överflyttning av ansvaret för den ekonomiska politiken från folkets valda representanter till europeiska, överstatliga organ.

Grundbulten är ju överflyttningen av ansvaret för penningpolitiken från Riksbanken till den europeiska centralbanken ECB. Där får ett litet land som Sverige inget som helst att säga till om. Vi får ta den ränta och det penningflöde som man i Frankfurt kommer fram till är genomsnittligt minst dåligt. Redan i dag innebär det svåra påfrestningar för EMU-länderna. Värst drabbat är Tyskland som befinner sig på randen till depression, medan inflationen tar fart i Spanien och på Irland.

När penningpolitik inte längre står till buds, finns finanspolitiken kvar. Höjda statsutgifter, sänkta skatter kan få fart på en vacklande ekonomi. Men ack, statsfinansiellt lättsinne kan leda till inflation. Därför är EMU-länder satta under förmyndarskap genom den så kallade stabilitetspakten. Blir det underskott i en stats affärer ska det utdömas böter. Få tror dock att det är hot som kommer att förverkligas, åtminstone inte när det gäller stora länder.

Däremot verkar det föreligga koncensus om att det så småningom kommer att krävas en gemensam skattepolitik. Adjö till svenska folkets urgamla rätt att sig självt beskatta.

Men än är vi ju inte där utan befinner oss i upptakten av ja-sidans stora kampanj. Den har haft lite svårt att komma i gång bland annat för att man tvingats ägna sig åt en diskussion om buffertfonder - eller budgetmässigt extrautrymme, som man föredrar att kalla det utanför LO-borgen. Något måste man ju kunna ta till när krisen står för dörren - extern chock kallas hotbilden på högtidligt ekonomspråk. Men i praktiken handlar det om något helt annat, möjligheten att anpassa sig till för stora löneökningar.

En gång i världen hade Sverige två jämstarka parter på arbetsmarknaden, SAF-LO. De såg till att löneutvecklingen höll sig inom tillväxtens ramar. Den epoken tog slut under 1970-talet och ersattes av maktblocket SAP-LO, som år efter år svarade för årliga löneökningar på mer än 10 procent, och därtill nya pålagor på företagen. Resultatet blev urholkad internationell konkurrenskraft, inflation och en serie devalveringar.

Under resans gång växte insikten inom fackföreningsrörelsen om att makten över löneutvecklingen måste användas på ett ansvarsfullt sätt. Efter krisen 1992 kom industriavtalet som skapade möjligheter för en positiv utveckling inom den privata sektorn. Statsmakterna bidrog genom att ge

Riksbanken ett självständigt, penningvårdande ansvar. Men inför valet förra året predikade Persson att nu är de ekonomiska problemen lösta, och det är dags för de eftersatta grupperna att få sitt.

I dag strejkar de kommunalanställda under folkets jubel, alltmedan förstämningen tilltar i regeringskansliet och på LO. De vet att övriga löntagarkollektiv inte kommer att lägga sig platt för att ge utrymme åt de offentliganställda. Löneökningarna kommer obönhörligen att bli för stora. Och än värre, det finns ingen anledning att tro att det blir bättre åren framöver.

OECD har just kommit med en rapport där man konstaterar Sveriges oförmåga att hålla lönekostnaderna i styr och rekommenderar en räntehöjning. Och det går ju för sig att både säga och göra nu. Men om vi går med i EMU, vad gör vi då?

Det är där buffertfonderna kommer in i bilden. LO säger att vi kan tänka oss att avstå från vår urgamla rätt att skapa inflation, om vi i stället får makten att dela ut från en stor hög av skattebetalarnas pengar. Så kan vi inte göra, säger Persson - debatt om fondsocialism måste undvikas, men jag förstår problemet. Jag delar ut pengarna, men vi ska naturligtvis samråda. Huvudsaken är att inte riksdagen lägger sig i.

De borgerliga partierna sade snabbt nej till fonder, men tillfogade att lite extrabeskattning som förberedelse inför EMU, det behövs nog. Eller besparingar sade moderaterna. Vem ska bestämma över pengarnas utnyttjande? Ja kanske någon expertpanel, eller finansutskottet. Riksdagen skulle det ta för lång tid att kalla in. Besvärlig debatt kunde det nog också bli. På detta sätt skulle svenska folket och deras valda representanter i god tid kunna vänja sig vid att inget ha att säga till om redan innan den definitiva maktöverflyttningen till EU:s organ äger rum. Problemet är bara att pengarna i särskild hög, vare sig man kallar dem buffertfond eller något annat, inte löser de problem som avskaffandet av en egen penningpolitik medför.

Den svenska modellen med kollektiv lönebildning ger ett större inflationstryck än i flertalet EU-länder. Det kan vi motverka genom en egen ränte- och valutapolitik. Alternativet heter inflation och hög arbetslöshet. Det kommer att förverkligas genom en anslutning till EMU.

Kärnan i ett demokratiskt system är folkets rätt att avsätta sina styresmän. Man må känna vanmakt över en ekonomisk politik som man tycker är uppåt väggarna. Men på valdagen har man möjligheten att få in en ny regering med en ny politik.

Med EMU blir den möjligheten till stor del en illusion. Politiken är bestämd högt över våra huvuden, och en ny svensk regering får lika litet att säga till om som den gamla.

Den 14 september förestår dock ett val på riktigt. Den som vill bevara möjligheten till ett svenskt självbestämmande bör rösta nej.

Efter att i mer än 30 år ha arbetat för ett marknadsliberalt Sverige, med vad detta innebär av tolerans för olika åsikter och olika lösningar på problem, känns det svårt att se hur likriktningen tycks breda ut sig, om inte i näringslivet så i näringslivets organisationer.
Margit Gennser, Dagens Industri 7/5 2003

Utanförskap ger färre företag och fattigare folk, det var rubriken på styrelseproffset Peggy Bruzelius artikel den 12/4. Ord som "utanförskap och fattigdom" skapar olust men knappast analytiskt tänkande

Ett avsnitt i artikeln är emellertid betänkligt på ett helt annat sätt: "Inte så att jag vill förneka att det finns många i näringslivet som är skeptiska (till EMU). Även i min omgivning, har det blivit legitimt att vara emot."

EMU handlar inte i första hand om ekonomi, utan utgör en byggsten för att skapa en europeisk stat som ska ersätta Europas olika länder. Ett ja till EMU innebär i förlängningen att vårt lands självständighet och suveränitet urholkas och äventyras.

Att som Peggy Bruzelius med förvåning konstatera att det inom näringslivet blivit legitimt, tillåtet, att ha en egen mening om EMU är därför anmärkningsvärt. Näringslivets företrädare brukar ju göra sig till tolk för marknadsekonomi och entreprenörsanda. Bägge dessa företeelser kräver självständiga individer, inte sådana som går i takt och tänker efter diktat.

Efter att i mer än 30 år ha arbetat för ett marknadsliberalt Sverige, med vad detta innebär av tolerans för olika åsikter och olika lösningar på problem, känns det svårt att se hur likriktningen tycks breda ut sig, om inte i näringslivet så i näringslivets organisationer.

Peggy Bruzelius hävdar att Sverige inte har politiska förutsättningar att på egen hand skapa bra och flexibla institutioner, exempelvis inom socialförsäkringen. Sverige har nu ett reformerat pensionssystem som fått internationellt beröm, och som många länder kommer hit för att studera. Det fanns - fastän få trodde det - politiska förutsättningar för denna stora reform.

I Bryssel och Strasbourg strejkar däremot EU:s egna tjänstemän mot förslag om ändrade pensioner. I Tyskland väntar man sig en het maj mot ganska begränsade förändringar inom socialförsäkringen.

Dagens verklighet ställs mot förespråkarnas drömmar

Sveriges utanförskap kan karakteriseras som att stå utanför i värmen och titta in i kylan.

Sven Hagströmer i Aktiespararen nr 6/7 juni 2003

Jo, men visst vore det väl bra med en enda valuta! Att åka runt i hela Europa utan att behöva växla kronor till euro! Att tillväxten i Sverige skulle öka om vi gick över till euro! Ja, en gemensam valuta låter ju onekligen lockande.

Men om valet vore så enkelt den 14 september skulle allt annat än en hundra procentig uppslutning för euron vara en sensation. Tyvärr är valet betydligt mer komplicerat.

Mina tveksamheter till en svensk övergång till euro nu grundar jag främst på följande faktorer:

1. Våra förutsättningar att föra en balanserad, tillväxtbefrämjande penningpolitik försvinner.
2. Europrojektet präglas mer av politiska stormaktsambitioner än av ekonomisk realism.
3. Har vi en gång valt att gå in finns ingen väg ut - avvakta hur projektet utvecklas.

För att kunna föra en effektiv ekonomisk politik finns i dag två typer av verktyg:

Penningpolitiska, till vilka främst räntor räknas, och som komplement finanspolitiska verktyg, det vill säga skatter av olika slag som används i konjunkturreglerande syfte.

Ekonomer är överens om att penningpolitiken verkar bäst på kort sikt, medan finanspolitiken tar längre tid att verka.

Går Sverige in i EMU-samarbetets tredje steg mister vi en egen penningpolitik. Vi tvingas att leva med en politik som är anpassad för i dag 12 länder, om några år kanske 25 länder. Vad vi vet i dag är att sannolikheten för att dessa länder alltid har likartade problem som kräver likartade penningpolitiska åtgärder är väldigt liten.

Låt mig göra följande liknelse: Min lilla dotter Lisa, 8 år, insjuknar i hög feber. Jag gör som alla andra oroliga föräldrar - ringer doktorn. Doktorn frågar då hur resten av familjen mår. Han får svaret att bortsett från Lisas sjukdom mår vi alla bra.

Vad säger han då? Jo, så länge inte alla är sjuka kommer han inte!

Vem vill leva under sådana förutsättningar? Inte jag i alla fall.

Den andra grunden för mitt ställningstagande är att europrojektet har väldigt mycket av politisk överbyggnad - att bli en utmanare till USA-dollar.

Som jag ser det är det att nära stormaktsdrömmar utan trovärdighet.

Låt mig förklara: Vid Lissabonöverenskommelsen år 2000 satte EU upp som mål att vara i kapp USA ekonomiskt och därmed bli världens ledande ekonomiska stormakt 2010. Vad har hänt sedan dess? Jo, gapet mellan Europa och USA har vidgats ytterligare!

Resultatet av de stora deklARATIONERNA, som utvärderas fortlöpande, är häpnadsväckande. Utan att inbördes väga olika åtgärder rankas utanför länderna Sverige, Storbritannien och Danmark i topp, dock att eurolandet Finland har lyckats tränga sig in före Danmark. Att tre utanför länder intar fyra av de främsta platserna är mer än en slump.

Vilka länder ligger sämst till? Jo, Tyskland, Italien och Frankrike. Skämtsamt brukar jag sammanfatta detta med att Sveriges utanförskap kan karaktäriseras som att stå utanför i värmen och titta in i kylan. Är det verkligen något vi vill ändra på?

Ja-sidan brukar säga att Sverige måste in i EMU för att vi ska kunna öka omvandlingstrycket i vår ekonomi. Verkligheten visar att förhållandet är det motsatta.

Inte minst just nu är den olika synen på valutan på ömse sidor om Atlanten mycket påtaglig. Det jublas på olika håll inom euroområdet över den svaga dollarn och den motsvarande starka euron. De som jublar mest, och inte utan anledning, är nog amerikanerna, som på detta sätt exporterar arbetslöshet till ett Europa som ser sig som vinnare utan att vilja se en viktig anledning till varför arbetslösheten i dag stiger så kraftigt inom euroområdet. Dessutom tror jag att vi ännu bara sett början av effekterna av denna ödesdigra politik. Skrattar bäst som skrattar sist!

Och hur ska det EU se ut i vilket euron ska verka? Frågan är just nu synnerligen oklar och stöts och blöts av det så kallade Framtidskonventet.

Valet den 14 september kan jämföras med frågan: Vill du ha chokladsås? Svaret blir, i varje fall för de flesta, beroende av om det ligger köttbullar eller glass på tallriken.

Sedan kan man ju som aktiesparare ha ett alldeles eget perspektiv på europrojektet. De flesta bedömare, inte minst på ja-sidan, är överens om att europrojektet i sig är förenat med stora risker. Fördelarna, såsom de framställs av ja-sidans mer sansade förespråkare, kompenserar inte på långt när de risker som jag ser i projektet - inte minst sedan vi nu kunnat konstatera utfallet under snart fyra år av valutasamarbetet. Det vill säga att ställa dagens verklighet mot förespråkarnas drömmar. Dessvärre kan man inte äta drömmar.

Med visst inslag av demagogi skulle jag kunna formulera mitt nej nu på följande sätt: Ni som var klarsynta nog att inte köpa Ericsson på 200 kronor, visa er fortsatta klarsyn genom att för närvarande avstå ifrån högriskprojektet euro.

Gå in i samarbetet kan vi göra när som helst - gå ur låter sig ej göras.

Glöm inte bort att det är väldigt lätt att göra fisksoppa av ett akvarium. Det omvända är svårare.

Rösta vänligt men bestämt nej den 14 september!

Sven Hagströmer
Ordförande i investmentbolagen Öresund och Custos, nätmäklaren Avanza samt Acando.
Styrelseledamot i HQ-fonder, LGP Telecom och Tele2.

Varför överge utmärkt krona?

Tom Heyman SvD Brännpunkt 30/11 2002

Inom några år kommer cirka 25 länder, med väldigt olika ekonomiska förutsättningar, att ingå i EMU. Förändringar i de inbördes relationerna (t ex genom höjda oljepriser) kan inte längre absorberas genom förändringar av räntor och valutakurser.

Att med finanspolitiken förändra ekonomin går inte heller - stabilitetspakten ger klara begränsningar. Finansiella kriser kommer i stället att slå mot arbetsmarknaden, med risk för omfattande arbetslöshet och åtföljande social oro.

För att undvika dessa problem blir den enda återstående möjligheten att utjämna skillnaderna via EU:s budget. Kraven på en i unionen gemensam finans- och skattepolitik har därför redan börjat framföras. Med den följer också troligen krav på samordning av socialpolitiken, eftersom länder som får stora bidrag från den gemensamma kassan inte kan tillåtas att fritt dela ut pengar till sina medborgare.

Lägg därtill en gemensam försvars- och utrikespolitik och gör någon av de nuvarande statsministrarna till president och den federala superstaten är ett faktum. Men det var ju denna vi inte ville ha. Inte ens de mest entusiastiska EU-anhängarna har förespråkade detta. Men ändå är vi på god väg.

Det nyligen beslutade Nicefördraget innebär en begränsning av de små staternas inflytande och den i Sverige nyligen genomförda grundlagsändringen stärker den överstatliga nivån i Bryssel. I denna framväxande union kommer Sveriges nationella självbestämmande att reduceras till samma nivå som i dag gäller för en mindre tysk delstat.

För mig är det en gåta att ledande svenska företrädare så energiskt kämpar för att införa den gemensamma valutan EMU. Vi har haft en bra ekonomisk utveckling med vår flytande krona och vi är väl kapabla att själva bestämma över vår framtid.

Vad skall ersätta penningpolitiken?

EMU-förespråkarna har ett problem. De har inte något gemensamt förslag om vad som skall ersätta den nuvarande penningpolitiken som ekonomisk stabiliseringsfaktor.

Jesper Katz, doktorand i nationalekonomi, Sydsvenskan 14 mars 2003

Sverige får en ny stabiliseringspolitisk situation vid ett EMU-medlemskap. Den självständiga penningpolitiken och det nationella inflationsmålet avskaffas. Riksbanken kan inte längre anpassa reporäntan till den svenska konjunkturen eftersom räntan kommer att bestämmas av den Europeiska centralbanken, ECB, och anpassas till den genomsnittliga inflationen i euroland.

Det innebär att ECB:s penningpolitik har en negativ inverkan på ett lands ekonomi om konjunkturen inte går i takt med euroland. Sådan är situationen på Irland och i Spanien som båda har negativ realränta vilket eldar på deras redan överhettade ekonomier. Den omvända situationen råder i Tyskland.

Historiskt har samvariationen mellan den svenska och eurolands konjunkturer varit lägre än 20 procent, medan exempelvis kärnländer som Tyskland, Belgien och Frankrike har en samvariation på upp emot 75 procent. Risken är därför stor att ECB-räntan inte passar Sverige.

EMU-förespråkarna har här ett problem. De har inte något gemensamt förslag om vad som skall ersätta penningpolitiken eller vem som skall handha detta ännu obefintliga redskap. Socialdemokraterna och LO är överens om förslaget att införa buffertfonder, även om man valt en annan redovisningsteknisk konstruktion än LO önskade och kallar det hela "en särskild reserv". Dessutom föreslår socialdemokraterna att regeringen får i uppgift att stabilisera ekonomin genom förändringar av momsatsen.

Flera av de borgerliga ja-partierna och Svenskt Näringsliv ställer sig tveksamma till tanken på buffertfonder. Svenskt Näringsliv vill inte att någon stabiliseringspolitik skall bedrivas. De borgerliga ja-partierna har ännu inget förslag till hur stabiliseringspolitiken skall bedrivas. Det enda som sägs är att de vill att riksdagen fattar besluten - inte regeringen.

Riksbanken antyder att momsavsnittet istället skulle kunna överlåtas till dem. LO motsätter sig förslaget att beslut om momsens överlämnas till Riksbanken. Vidare vill de att fonderna styrs av ett stabiliseringspolitiskt råd, vilket den borgerliga ja-sidan och Svenskt Näringsliv motsätter sig.

Förutom att EMU-förespråkarna inte är överens om något gemensamt förslag har de även problemet att ingen av parternas egna lösningar fungerar. Momsen har aldrig tidigare använts som stabiliseringspolitiskt redskap och det finns anledning att tro att det inte kommer fungera. Varje momsjustering kräver att alla momsskattepliktiga genomför stora förändringar. Exempel på förändringar som krävs är omtryckning av kataloger, ommärkning av priser, omställning av kassaapparater och förändringar i redovisningsrutiner. Skall detta förändras flera gånger om året kommer de administrativa kostnaderna att öka kraftigt - inte minst för småföretagare. Även möjligheter till skatteundandragelse ökar då företag felaktigt kan registrera köpet efter en sänkning eller före en höjning.

Vidare kommer regeringen genom strategiska momssänkningar att försöka driva konjunkturen i önskad riktning inför val.

LO:s fonder är lika dåliga som moms. Det första problemet är LO:s inflytande över fondernas användning. Det möjliggör på kort sikt löneuttag som är högre än vad produktivitetstillväxten tillåter och när ökad arbetslöshet hotar kan facken kompensera arbetsgivarna via fonderna.

Det andra problemet är att fonderna skall finansieras med skattemedel - cirka 10 miljarder kronor per år eller lika mycket som halva fastighetsskatten.

Ett tredje problem är att fonderna är för små för att fungera ens i teorin.

Svenskt Näringslivs förslag är att stabiliseringspolitiken sköts av EU. Organisationen vill att EU avskaffar jordbrukspolitiken och överför resurserna till en EU-instans som fördelar dem till länder och regioner i kris. Att EU skulle avskaffa jordbrukssubventioner för att införa någon typ av "omvandlingsresurser" - utan att öka EU:s budget - förefaller milt sagt utopiskt. Risker är att vi får betala ytterligare skatt för att EU skall ha både jordbrukssubventioner och "omvandlingsresurser". Det kan dessutom befaras att EU i praktiken kommer att vara lika uselt på stabiliseringspolitik som på jordbruksstöd.

När skall EMU-förespråkarna tala om för väljarna vad som händer om de vinner?

Liberalen satsar på kronan

Erik Lakomaa Nyliberalen Nr 4 2002

Om ett knappt år är det meningen att det skall folkomröstas om svenskt medlemskap i EU:s valutaunion EMU. Får fack, storföretag och politiker sin vilja igenom går Sverige med.

Som marknadsekonomiskt liberal hoppas jag på annat. Göran Persson menar att EMU-frågan är vår tids mest betydelsefulla fråga. Jag håller med honom. Ett medlemskap i EMU kommer att innebära stora påfrestningar på svensk ekonomi samtidigt som sådant med all sannolikhet kommer att leda till ett Europas förenta stater.

Många anhängare av EMU välkomnar en sådan utveckling och ser EMU som ett sätt att nå dit. I längden går det inte att ha gemensam valutapolitik utan att gemensamt ha gemensam finanspolitik (dvs skatte- och utgiftspolitik). EU -kommissionens ordförande Romano Prodi sade i en intervju i Financial Times 11/5 2002:

"The Euro can only lead to closer and closer integration of countries economics policies. This demands that member states give up more sovereignty [...] As long as the veto on taxes exist, The EU will be like a soldier trying to march with a ball and chain around one leg"

ECB-chefen Wim Duisenberg håller med:

"The process of monetary union goes hand in hand, must go hand in hand, with political integration and ultimately political union. EMU is, and always meant to be, a stepping stone on the way to a united Europe."

Frågan handlar också om vi skall överge kanske de mest lyckade finanspolitiska institutioner vi lyckades bygga upp sedan införandet av valutamonopolet i Sverige 1903. Går vi med släpper vi den politiken - oberoende riksbank, inflationsmål och mest betydelsefullt av allt - flytande växelkurs. Istället skall dessa institutioner ersättas med en inflationsdrivande centralisering av valutapolitiken (här skall tilläggas att ECB faktiskt har ett inflationsmål - det har man dock bara klarat att följa under två kvartal sedan starten 1999).

Vad fasta växelkurser - Vilket EMU faktiskt innebär - ger för resultat såg vi 1992 - politikernas desperata försök att behålla en politiskt kontrollerad växelkurs gav oss en utraderad valuta-reserv och 500 procents ränta.

Tittar vi hur EMU utvecklats sedan starten ser vi att inte ens de mer pessimistiska profetiorna från 1996 har uppfyllts. Det har blivit ännu sämre. Inflationen är högre än man kunnat föreställa sig - Tyskland är på väg in i en stagflationskris (samtidigt som inflationen är den högsta på 50 år är tillväxten mycket låg och arbetslösheten historiskt sett hög) - de stabiliseringspakter som skulle hindra att politikerna utnyttjade systemet till sin egen fördel struntade man i - inte ens Luxembourg följer längre kraven.

Att vi inte kommit till en punkt där EMU utifrån något rimligt kriterium kan sägas fungera bra torde vara uppenbart. För min egen del tror jag inte heller vi hamnar där. Därför tycker jag det är rimligt att behålla kronan. Är då inte EMU bra för näringslivet? Det beror på vad man menar med näringslivet. Det finns naturligtvis företag som tjänar på ett EMU-medlemskap. Den som i dag

importerar råvaror från ett land som är med i EMU - förädlar produktionen här i Sverige och sedan exporterar den till ett annat EMU-land kommer givetvis spara några kronor på valutasäkringskostnader och växlingsavgifter.

Dessa vinster måste emellertid vägas mot de ekonomiska nackdelarna som EMU för med sig - inte minst för mindre företag. Att ställa om till Euro kostar för t.ex. en butik omkring 50 000 kronor. Det handlar om ny kassaapparat, nytt redovisningssystem etc. En liten kostnad kan tyckas - åtminstone utifrån det storföretagarperspektiv Svenskt Näringsliv, Moderaterna och andra ja-till-emu-organisationer som företräder - men för ett enmansföretag betyder en utgift på 50 000 som inte genererar några intäkter ofta att företagets existens är hotat. I Tyskland har tusentals småföretag gått under som en följd av EMU. Ett pris vi måste vara bereda att betala?

Det finns större pris att betala. Sverige har i dag lägre räntor relativt omvärlden än i princip någonsin tidigare. Beräkningar visar att räntan skulle stiga med ungefär en procentenhet om vi gick med i EMU. Hade vi gått med vid starten 1999 hade statens kostnader förr upplåning varit cirka 130 miljarder högre än vi nu har haft.

Den kanske största faran med EMU är att systemet riskerar att leda till en ny inflationsvåg. Vi har redan börjat se inledningen av denna och eftersom incitamentsstrukturerna inom EMU till skillnad från de som styr den svenska penningpolitiken stimulerar till inflation.

Genom att varje land kan skapa inflation genom att underskottfinansiera budgeten samtidigt som de negativa effekterna av inflationen sprids ut över alla medlemsländer skapas en situation där det land som inflaterar minst blir sittande med Svarte Petter. Tänk dig att du går på krogen (exempelvis Mäster Anders eller Gröne Jägaren) med en samling andra människor och att ni i förväg kommit överens om att dela notan lika. Kostnaden för att dricka en extra öl eller beställa in ett extra ostron är då för dig bara $1/n$ (där n är antalet som delar). Alla har därför en god anledning att äta och dricka mer än de egentligen har råd med. Exakt så fungerar inflationsmekanismerna inom EMU.

Dessa problem kan lösas endera genom att politikerna förbjuds låna pengar eller genom att finanspolitiken centraliseras till Bryssel. Det första är knappast realistiskt och det senare är inte önskvärt.

När man hör EMU-förespråkarna locka med lägre priser om vi går med bör man veta att i de länder man testat Euro har priserna gått upp - inte ner. I Tyskland kallas Euron i folkmun för "Teuro" (teuer=dyr på tyska) och de flesta tyskar är emot. I det enda land där man tillåtits rösta om EMU - i Danmark - blev det också nej.

Som liberal bör man dra öronen åt sig när Big Business, Big Labour, och Big Government börjar samarbeta. Oavsett vad de har i kikaren vet vi att det inte är i vårt intresse de verkar.

Hans T:son Söderström skriver träffande "Om jag vore politiker då skulle jag vara en varm EMU-förespråkare. Och som byråkrat har man all anledning att vilja vara med i EMU, därför att då får man alla Brysseltraktamenten och då får man mer att säga till om, en större spelyta."

Krister Ljungqvist

Det finns flera anledningar till att jag är motståndare till medlemskap i EMU. Många av dem har redan värtaligt framförts av andra personer. De för mig viktigaste anledningarna är att en nation som är med i en gemensam penningpolitik, inte kan bibehålla sin politiska självständighet

att vi som liten nation tvingas leva med spelregler som sätts upp i Bryssel, samtidigt som de stora nationerna kommer att ändra spelreglerna så att det passar dem. (Kan någon föreställa sig att ex.vis Frankrike skulle acceptera ett beslut som går mot dess intressen?)

att Sverige dras med i de potentiellt långdragna problem som bl.a. tynger den tyska ekonomin att som VD i ett medelstort högteknologiskt företag ser jag inga som helst ekonomiska eller praktiska fördelar med medlemskap att frågan om växlingskostnader i det fall Sverige står utanför, är så obetydlig att den egentligen är irrelevant.

EMU oroar mig starkt

Birgitta Swedenborg SvD Brännpunkt 29/12 2002

EMU är både ett ekonomiskt och ett politiskt projekt. Dess yttersta syfte är politiskt - att skapa en närmare politisk union mellan EU-länderna - men själva EMU-projektet har framför allt långtgående ekonomiska konsekvenser. Dessa konsekvenser är inte särskilt lätta för en vanlig medborgare att genomskåda och den senaste tidens debatt har snarare skapat ökad oklarhet. Inte minst har flera EMU-positiva ekonomer bidragit till detta genom att ge en felaktig bild av vad ett svenskt nej till EMU skulle innebära. Det kan därför vara dags att hyfsa debatten något.

Först och främst, ett nej till EMU innebär inte att den svenska kronan kommer att fortsätta att försvagas och att Sverige kommer att halka efter i välstånd. Den sedan 1960 ständigt försvagade kronan framstår - med rätta - som en symbol för Sveriges ekonomiska utförsbacke. Försvagningen är ett resultat av låg tillväxt och hög inflation i Sverige under flera decennier.

Samma minskning av vårt relativa välstånd skulle dock, med en tillväxtfientlig politik i Sverige, kunna inträffa inom EMU. Ekonomisk tillväxt beror väsentligen på andra faktorer (såsom incitament att arbeta, utbilda sig, driva företag). En högre ekonomisk tillväxt skulle kräva samma typ av strukturreformer oavsett om vi är med i EMU eller inte. Reformerna blir knappast lättare att genomföra bara för att vi är med i EMU.

Inte heller innebär ett nej till EMU ett återfall till den "devalveringspolitik" som hängde ihop med den tidigare fasta växelkursregimen. Att jämställa dagens flytande växelkurs med en devalveringspolitik, som flera EMU-positiva ekonomer gör, är direkt vilseledande.

Det viktigaste (ekonomiska) argumentet mot ett svenskt medlemskap i EMU är tvärtom att en flytande växelkurs har gjort det möjligt att uppnå de mål vi misslyckades att uppnå med hjälp av en fast växelkurs.

Fram till 1992 sågs en fast växelkurs som ett medel att åstadkomma disciplin i den ekonomiska politiken, i synnerhet att hålla en låg inflationstakt. Den fasta växelkursen blev grundbulten i den sk normpolitiken. Övergången till en flytande krona för tio år sedan sågs som ett allvarligt misslyckande för denna politik. I efterhand har det visat sig vara ett lyckokast. Inflationen har sedan dess varit stabilt låg, statsfinanserna har sanerats, vi har sluppit kostnadskriser.

Framgångarna beror på att en flytande växelkurs har möjliggjort en självständig penningpolitik inriktad på prisstabilitet, men också på att vi själva har ålagt oss den nödvändiga disciplinen. Ansvarsfördelningen har samtidigt blivit tydlig. Riksbanken har fått ansvar för inflationen. Regeringen har fått ansvar för de offentliga finanserna. Arbetsmarknadens parter har fått ansvar för arbetslösheten - eftersom alltför höga löneökningar inte längre tillåts leda till inflation.

De ekonomer - exempelvis Ulf Jakobsson och Pehr Wissén på Brännpunkt den 12 december - som jämför dagens politik med en aktiv växelkurspolitik eller en ensidig devalveringspolitik kan inte vara omedvetna om att med ett prisstabilitetsmål blir växelkursen vad den blir. Så länge vi håller fast vid inflationsmålet, och det finns starka skäl att göra, kan växelkursen gå både upp och ner. En gemensam valuta, å andra sidan, innebär att man ger upp inflationsmålet, vilket inte alla tycks vara medvetna om. Man kan nämligen inte ha både en stabil prishöjning och en stabil växelkurs som mål. Skälet är att den reala växelkursen alltid flyter.

Om man låser den nominella växelkursen genom en gemensam valuta kommer anpassningar till störningar i den reala ekonomin i stället ske genom att den inhemska prisnivån förändras. Något måste nämligen anpassa sig när länder går i otakt, vilket de ofta gör.

Med en gemensam valuta blir inflationen variabel och risken för arbetslöshet ökar. Med euron kommer t ex en lägre tillväxt i Sverige än i EMU-området, att leda till lägre inflation i Sverige än i övriga länder - i värsta fall innebära att priser och löner måste falla. Det är Tysklands situation idag. Det omvända gäller i Irland.

I stället för en smidig förändring av växelkursen kommer alla priser och löner i ekonomin att behöva anpassa sig. Eftersom priser och löner är mindre flexibla än växelkursen, och mindre flexibla nedåt än uppåt, ökar risken för kostnadskriser, företagsnedläggelser och arbetslöshet med ett EMU-medlemskap. För att minska risken för arbetslöshet måste löneflexibiliteten i den svenska ekonomin öka kraftigt. Ett argument för EMU, som framförs alltmer öppet av EMU-förespråkare på den borgerliga sidan, kan därför vara att EMU tvingar fram i sig kanske önskvärda strukturreformer på arbetsmarknaden snabbare.

Men det är en riskfylld strategi. Det gäller särskilt om kravet på anpassning blir stort - som i Sverige i början av 90-talet eller i Tyskland idag. Om ett land ska återhämta sig från en djup nedgång, när arbetslösheten kanske överskrider tio procent, enbart med hjälp av strukturreformer och lönesänkningar blir återhämtningen mycket smärtsam. Kan vi utesluta att sådana kriser inträffar i framtiden?

Med en gemensam valuta ställs stabiliseringspolitiken samtidigt inför mycket större utmaningar. Många EMU-förespråkare, inklusive Riksbankschef Urban Bäckström, tycks underskatta detta. Med en gemensam valuta ersätter vi inte bara ett effektivt stabiliseringspolitiskt medel, den självständiga penningpolitiken, med ett mindre effektivt medel, finanspolitiken.

Vi kommer också att finna att den gemensamma penningpolitiken kan förvärpa de obalanser som uppstår. Den gemensamma penningpolitiken kommer nämligen att stabilisera den genomsnittliga inflationstakten i EMU, medan inflationen i de enskilda länderna kan variera.

Just nu är inflationstakten hög och ekonomin överhettad i Irland, medan inflationen är låg och ekonomin stillastående i Tyskland. En gemensam räntenivå i hela valutaområdet betyder att realräntan (räntan korrigerad för inflation) är låg i Irland och hög i Tyskland. Penningpolitiken späder på överhettningen i Irland och förstärker lågkonjunkturen i Tyskland.

Det är svårt att hävda att ekonomiska argument talar för ett EMU-medlemskap. Om detta torde flertalet ekonomer vara överens.

Därmed återstår de politiska argumenten. Dessa bör naturligtvis granskas lika kritiskt som de ekonomiska, men de politiska argumenten har hittills stått ganska oemotsagda. Min personliga slutsats är att såväl politiska som ekonomiska överväganden talar mot EMU. EMU är ett gigantiskt experiment utan motstycke i historien. Aldrig tidigare har stora länder frivilligt givit upp sin valuta och penningpolitiska frihet.

Vi vet inte vilka ekonomiska - och politiska - spänningar det kan skapa. Det finns skäl att känna ödmjukhet, men också stark oro inför detta. Sverige har ingen anledning att rusa in i detta experiment. Det skulle inte vara i vårt intresse och frågan är om det skulle vara i de nuvarande EMU-ländernas intresse. Ju fler länder som deltar, desto mer komplicerat blir EMU-projektet.

Civilisationen i Europa bygger på rätten att vara och göra annorlunda

Mattias Svensson Timbros Smedjan 27/2 2003

Ett allt vanligare påstående är att vi måste göra EU till viljes för att alls räknas på den europeiska arenan. För någon vecka sedan kom ett typiskt exempel. LRF:s ordförande Caroline Trapp försvarade sina medlemmars privilegier i form av jordbruksstöd och höga tullmurar mot utländska konkurrenter (DN Debatt 11 februari 2003).

Jordbrukspolitiken styrs från Bryssel och försvaras av de ledande staterna i EU, framför allt Frankrike. Den svenska regeringen ställer sig däremot kritisk till jordbrukspolitiken och förespråkar minskade subventioner och tullmurar. Margareta Winberg har som jordbruksminister rentav haft fräckheten att driva denna ståndpunkt helt öppet i Bryssel. Sådana utspel leder enligt Trapp till att Sverige riskerar att "ställas vid sidan", om regeringen framhårdar i sitt motstånd mot jordbrukspolitiken. "Då avgörs jordbruks- och regionalpolitikens framtid i Bonn."

Den här typen av påståenden bör alltid avfärdas. De är inte argument i någon sakfråga, utan ett uttalat hot som går ut på att vi alltid ska lyda EU:s vilja. Antingen gör vi som EU vill eller också bestämmer EU vad vi ska göra.

Men civilisationen i Europa bygger på rätten att vara och göra annorlunda. Från den institutionella konkurrensen mellan länder och regioner, som lett till prövning av lagar och möjligheten att fly undan förtryckande maktutövning, via demokratins och maktdelningens civiliserande av statsmakten, till de mänskliga rättigheter som möjliggjort såväl marknadsekonomi som individens frihet.

När länder och dess medborgare ställs inför valet att lyda eller negligeras har de berövats just möjligheten att vara och göra annorlunda.

Starka krafter verkar i dag för ett Europa där en centralmakt dikterar vad alla andra har att rätta sig efter. I det pågående EU-konventet är förslaget att grundlagsfästa att medlemsstaterna "aktivt och förbehållslöst [ska] stödja unionens utrikes- och säkerhetspolitik i en anda av lojalitet", samt "avstå från varje handling som strider mot unionens intressen eller kan minska dess effektivitet".

Även ekonomin vill EU ha befogenhet att diktera centralt. Konventet föreslår att "Unionen skall samordna medlemsstaternas ekonomiska politik" medan medlemsstaterna begränsas av att de måste beakta "gemensamma intressen".

Vi kan alltså vara på väg mot ett Europa som inte förenar fria människor över nationsgränserna genom att underlätta ömsesidigt utbyte, utan i stället föser samman folk som undersåtar styrda av en gemensam centralmakt. Ett Europa där bara ja-sägarnas röster räknas.

Nu ansluter sig finansmannen Dag Tigerschiöld till organisationen "Medborgare mot EMU".
Intervju i Affärsvärlden 28/11 2002

- Skälen att avskaffa den svenska kronan har aldrig varit svagare, säger Dag Tigerschiöld i veckans nummer av Affärsvärlden.

Han är tillsammans med Johan Björkman storägare i Skanditek och därigenom ägare i flera börsbolag. Han sitter även i styrelsen för Kinnevik och var under många år rådgivare åt Jan Stenbeck. Men det är ur ett industriellt perspektiv han ser den stora faran med EMU.

- Att vi står utanför EMU är väldigt viktigt för den miljö som den svenska industrin ska arbeta i, säger Dag Tigerschiöld. Jag har arbetat med valuta-, penning- och aktiemarknaden under många år och har sett hur valutachocker och realräntespikar slår ut företag.

Dag Tigerschiöld sällar sig till raden av näringslivsprofiler som tidigare tagit ställning mot EMU, till exempel Rune Andersson, P-O Eriksson och Sven Hagströmer. Precis som dessa anser Dag Tigerschiöld att det är ja-sidans sak att bevisa att ett EMU-medlemskap är en fördel för oss.

- Om vi står utanför EMU kan vi ligga under den europeiska räntan när vi har strukturproblem, eftersom vi ändå har ett så lågt inflationstryck. Är vi med har vi inte det alternativet. Kan vi inte sänka våra egna räntor utan i stället måste parera genom att sänka lönerna, så som Sverige fick göra i krisen 1929-30, då kommer det att göra ont i folks plånböcker.

Dag Tigerschiöld var skeptisk redan till EU-tanken och säger att det inte är "självkänt" att det är just med Europa Sverige ska länkas samman.

- Jag vill att Sverige ska vara kopplat till länder där man har samma syn på hur företag ska drivas och åt vilket håll man vill att företagen ska växa. Det är naturligare att vi har en gemenskap vad gäller arbetsmarknad, riskkapitalmarknad och industriellt samarbete med USA, Kanada, England, Irland och Skandinavien än ett utbyggt Europa.

Frihetens röst saknas inför valet

Kurt Wickman, fil dr och författare Timbros Smedjan 2002-05-30

Genom sin låsning till EU-projektet har moderaterna tappat den framgångsrika frihetliga profil som Gösta Bohman skapade. Partiet inte bara accepterar den byråkratisering som EU ger, utan hyllar den.

Medborgare som vill gå i marknadsekonomisk riktning och öka friheten har inget alternativ i höstens svenska val.

- Javisst, men kommunismen är ju en fin idé. Det är egendomligt att möta en sådan kommentar från en företagsledare. Kanske inte för det som sägs, utan för det som inte sägs. Nämligen: Om man anser att kommunismens utjämning av skillnader är idealisk, är man knappast beredd att försvara marknadsekonomin. Kapitulationen har börjat.

Framgångsprincipen i en marknadsekonomi är arbetsdelningen. Den sätter olika priser på olika uppgifter - den förutsätter skillnader. Ett samhällstillstånd som blir mer homogent är alltid tillfälligt. Ny teknik driver fram nya skillnader - i inkomst eller status - mellan olika grupper. När företagsledarens ståndpunkt ger eko hos de borgerliga partierna, har idealet om social stagnation även erövrat politiken. Det spelar ingen roll om dessa partier säger sig vara för ekonomisk tillväxt - om de samtidigt hyllar "låginkomstsatsningar", feminism och liknande. Det senare tar alltid över.

Sådana tankar kan lätt dyka upp inför det kommande valet. Det förefaller mig som om den grupp som är beredd att principiellt försvara marknadsekonomin är begränsad. Ett antal ekonomer. Någon think-tank. Ett par ungdomsorganisationer. Några tidskrifter. Mer är det nog inte.

Det borgerliga alternativets låsningar

De borgerliga partierna ska utveckla en alternativ politik till regeringen - men gör det knappast. Det kan vara lätt att se varför. Folkpartiet och centerpartiet är partier som helt har slukats av rådande politiska likhetskultur. I socialpolitiska frågor angriper folkpartiet socialdemokraterna från vänster. För centerpartiets del gäller det i fördelningspolitiska frågor.

Det kristdemokratiska partiet har genomgått en underlig socialkonservativ transformation. Man har knutit an till en kristdemokratisk tradition i Västeuropa. Dess samhällssyn går tillbaka på sådana synsätt som fortfarande hyllas i t ex Tyskland och Italien, mindre i Sverige.

Moderaterna är det naturliga alternativet. Det finns i partiet en långsiktig inre styrka, som kanske främst kommer till uttryck genom att partiet omorienterat sig från Yngve Holmbergs konservatism till Gösta Bohmans liberalism. Man har gått mot en medievind i hela denna process.

Men sedan ett decennium bär partiet med sig ett arv från Carl Bildt. Han är en EU-förespråkare med utopiska drag. Han representerar den svenska överklassens historiska draging till Europa. I en essäbok karakteriserade sig Bildt som hallänning - svensk - europé. Det finns en högre komparation, men för Bildt var kanske det europeiska tillräckligt.

Bildt band moderata samlingspartiet vid EU-projektet. EU:s stora popularitet nåddes under 1980-talet, då organisationen utvecklades till en avancerad frihandelszon. Rörelsen gick under parollen "Europa 1992", då en frivillig samarbetsrörelse skulle ha nått ett moget stadium. Omslaget kom med Maastricht-fördraget 1991. Politiker ville reglera en spontan och frivillig europeisk rörelse. Tidigare var Maastricht känd som den plats där musketören d'Artagnan dog.

Därefter har politiseringen och byråkratiseringen blivit framträdande. Den europeiska rörelsen har tappat sin popularitet. EU förknippas i dag inte med sammanväxandet av de stora europeiska kulturerna, utan med byråkratin i Bryssel. Försöken att driva det europeiska projektet går över politiska projekt som en gemensam valutapolitik, tankar om skatteharmonisering och annat. De bär drag av det elittänkande som representerar en annan epok i den europeiska demokratis historia. Det finns en folklig känsla av att EU strävar efter att återbilda en napoleonsk superstat, om än med demokratiska förtecken.

De politiska och byråkratiska utvecklingsdragen uppfattas inte utan anledning som ett "politikernas projekt". I denna utveckling har moderaterna tappat sin tidigare och framgångsrika orientering.

Man är inte bara beredda att acceptera den byråkratisering som EU-projektet ger, utan hyllar den. Här hamnar man i politikens klassiska trovärdighetsproblem. Man kritiserar politiseringen av det svenska samhället. Men accepterar politiseringen av europeiska relationer. En utomstående ser en aborterad kritik och en politik som vissnar. Det är tråkigt, eftersom moderaterna har potential att återuppliva de värden som skulle kunna göra den svenska modellen framgångsrik igen.

Borgerlig samverkan

Dessa fyra partier söker tillsammans mandat för att vinna valet över socialdemokraterna. De drivs samman av välaritmetik, inte av gemensamma synpunkter. Inget av dem är tillräckligt stort för att nå egen majoritet; bara om man räknar samman rösterna skulle det kunna gå.

Men som vi sett ovan blir politiken svår. Två gånger har man försökt, och båda gångerna har man hamnat i stora budgetunderskott. Det skulle kunna accepteras av de borgerliga väljarna om riktningen vore ett systemskifte, bort från den halv-socialistiska framtid som tornar upp sig. Men inget sådant finns - det vi sett är en fortsatt socialdemokratisk politik.

Det är för en kritisk medborgare svårt att känna entusiasm för ytterligare en period av borgerlig samverkan. Väntevärdet för följande koalition av partier kan inte bli bra: ett parti som i första hand driver frågan om en svensk anslutning till euron, ett andra parti som anser att en stärkt ställning för kristendomen i skolan är huvudfrågan, ett tredje som anser att Sverige lider av för litet socialpolitik och ett fjärde som förmodligen är Europas mest småskurna intresseparti.

Den socialdemokratiska medvinden

Socialdemokraterna har för tillfället vinden i ryggen. Och kommer också att vinna valet. Delvis beror det väl på att det inte finns något bra alternativ. Men också på att det skett stora förändringar i partiets kurs sedan hösten 2001.

11 september-händelserna utnyttjades av partiledningen till att dra en gräns åt vänster inom partiet. Den debattvänster som alltid träder fram och är beredd att tolka skeenden och händelser gick på pumpen. Det var en så stor händelse att folk inte accepterade att inte kunna orientera sig själva. Och underkänna debattvänsterns tolkningar. Göran Persson gav röst åt underkännandet.

Inom partiet har det skett en försvagning av den kvarvarande Palme-falangen. Efter den 11 september har denna vänster mer eller mindre tystnat. I stället förefaller partiet gå tillbaka till en längre tradition, "gråsosse"-partiet. En pragmatisk socialism med lyhördhet för motståndarnas argument.

Om än denna nya framtoning är mer sympatisk än Palme-periodens, är det dock frågan om en regering med socialistiska ambitioner. Och uppfattningen om vad socialismen är har inte blivit mer sympatisk.

Under den period då socialdemokraterna ställde frågan om att demokratisera Sverige, var målet att arbetaren skulle ta steget upp i medelklassen. Han skulle överta medelklassens livsstil, spara för olika situationer i livet, bo i eget småhus, förvalta en förmögenhet och utveckla omfattande kulturella intressen.

Men en förskjutning av synen ägde rum under den period, då socialdemokratin gick över till att expandera offentlig sektor som sitt stora politiska projekt. Man band sig för en politik med utjämning av skillnader - "fattigdomen bäres lättast, om den delas av alla", som Ernst Wigforss hade uttryckt saken.

Vad som gällde för att klara målet att göra den fattigaste gruppen likställd med den rikaste blev att "proletarisera" alla grupper. Staten kom att underkänna tidigare kriterier för högre lön; utbildning, begåvning och annat blev mindre betydelsefullt i lönesättningen i den offentliga sektorn. En proletarisering av stora grupper följde.

Det är denna socialdemokrati som begär ett nytt mandat. Rimligen borde motståndet vara betydande för att lägga en röst på detta. Men för tillfället tycks farhågorna bortblåsta. Kanske är förhoppningen att en socialdemokrati med en försvagad vänster ska kunna fatta kloka beslut som återställer dynamiken i den ekonomiska politiken till vad den var före Palme-epoken.

Praktikernas abdikation från teorin

Därmed kommer vi tillbaka till den första frågan: Vem står upp för att Sverige ska gå i marknadsekonomisk riktning, med innebörden frihet, samtycke inför beslut, försiktighet med politiska förbud? Den som ser dessa frågor som avgörande har inget egentligt alternativ i valet.

De röster inom företagsamheten som skulle kunna lotsa fram dem tycks inte vara intresserade. I stället hägrar korporativt förhandlade lösningar. Det historiska minnet är kort. Det finns en tradition av svensk korporatism. Men varje gång tidigare har man vid konflikter med partisystemets och fackföreningarnas eliter förlorat. Skyddet har i stället blivit att man har kunnat flytta verksamheter och förmögenheter utomlands.

Tyska regeringen EMU-förlamad

Leif Widén 2002-02-07

Tysklands vänsterregering under Gerhard Schröder vill sänka den 10-procentiga arbetslösheten genom att driva upp konjunkturen. Men EMU låser regeringens armar.

Bakgrund: Genom att gå med i EMU har man överlåtit rätten att sänka räntenivån till Europeiska Centralbanken - likaså att öka penningmängden genom att ge ut mer sedlar, likaså att stimulera genom att låta statsbudgeten gå med underskott utöver 3 procent av bruttonationalprodukten BNP.

Underskottet blir i år 2,7 procent enligt EU-kommissionens prognos, med risk för att sedan gå över 3-procentsstrecket. Om det inträffar lyder EMU-regeln (som Tyskland själv en gång föreslog för att hindra t ex Italien att slösa med statens medel) att landet kan straffas med böter på inte mindre än 1/2 procent av BNP.

I korthet alltså: Före EMU hade varje regering tre redskap för att parera ett allvarligt krisläge i sitt land: räntan, penningmängden och statsbudgeten. Med EMU kan regeringen stå handlingsförlamad.

Man kan förstå desperationen i den tyska regeringen: Medan man kämpar med stora krisproblem, kan man dessutom drabbas av ett strängt ekonomiskt straff från EMU.

Kanske slopar EMU sin 3-procentsregel - därför att Tyskland är dess största medlem. Men skulle EMU kunna tänkas göra det vid en svår kris i lilleputtlandet Sverige?

Sverige förlorar Riksbanken

Lars Wohlin, SvD Brännpunkt 16/11 2002

I dagarna är det tio år sedan Sverige lämnade den fasta växelkurspolitiken. Efter en desperat kamp att försvara en omöjlig växelkurs tvingades Riksbanken slutligen kapitulera och släppte kronan fri den 19 november 1992.

Försvaret av kronan hösten 1992 är det mest tragiska skedet i svensk ekonomisk efterkrigshistoria. Det kostade landet enorma summor inte främst i form av valutaförluster utan genom tre års fall i BNP. Kronkursförsvaret fick också mer långtgående skadeverkningar på svensk ekonomi.

Vi står nu inför en folkomröstning om EMU. Där ska vi besluta om Sverige ska återgå till en fastkurspolitik. Denna gång är det fråga om att evigt knyta kronan till euron. Det finns ett antal viktiga lärdomar av krisen 1992 som bör beaktas.

1. Riksbankens mål var fram till 1992 att hålla en fast växelkurs. Den kunde därför inte styra den inhemska kreditmarknaden. Riksbanken tappade helt kontrollen över den skenande utlåningen under slutet av 1980-talet. Det bäddade för en fastighetsbubbla med efterföljande bankkras. Att gå med i EMU är detsamma som att i praktiken avskaffa Riksbanken. Den Europeiska centralbanken kan inte påverka kreditgivningen i lilla Sverige. Vi gör oss av med en självständig riksbank som kan hindra en för snabb kreditexpansion och för hög inflation. Sedan Sverige övergick till flytande växelkurs 1992 har Riksbanken lyckats väl med att kontrollera inflationen. Slutsatsen är att vi inte bör gå tillbaka till fast växelkurs.

2. Det ankom på finanspolitiken under 1980-talet att bromsa överhettningen när nu Riksbanken var inlåst i fastkurspolitiken. Det är uppenbart att detta inte lyckades. Det hjälpte inte att finansminister Kjell-Olof Feldt till sist avgick i protest mot en slapp ekonomisk politik och att regeringen föll. Om Sverige går med i EMU ska finanspolitiken enligt ja-anhängarna lösa stabiliseringen av ekonomin. Detta är otroligt naivt. Regeringskoalitioner med bräckligt parlamentariskt underlag kommer inte kunna ersätta en oberoende riksbank. Tror någon att regeringen klarar att höja skatterna om löneökningarna hotar att bli alltför stora? Det är både teoretiskt och politiskt feltänt.

3. Efter socialdemokraternas jättedevalvering 1982 förklarade man att det var den sista devalveringen. Alla partier var ense om en orubblig fast växelkurs. Trots denna föresats gjordes de facto ingenting som kunde underbygga denna politik. Urholkningen av konkurrenskraften skedde gradvis. Konsekvenserna visade sig med full styrka först i början av 1990-talet. Vi ser en liknande process pågå i dag. Kronan har fallit sedan 1992 med över 30 procent. Sedan EMU-starten då växelkurserna låstes i maj 1998 har fallet varit cirka 10 procent (handelsvägt). Hade det inte varit för att marknaden har vägt in en tro att Sverige skulle ansluta sig till EMU hade kronan antagligen varit ännu svagare i dag. Det är inte Riksbankens uppgift att stabilisera växelkursen. Men det vore en rimlig uppgift för regeringen att föra en sådan politik som över tiden gav en stabil krona.

Går vi in i EMU utan att ha löst våra egna problem kommer vi bara gå mot en ny kris. En fast politisk vilja gav inga resultat under 1980-talet. Varför skulle det göra det nu? Kommer medlemskap i EMU leda till att Sverige inte på nytt hamnar i kriser. Svaret är nej. Ingenting hindrar länderna att ha för hög inflation. (Se på Irland.) Sverige hade hela tiden fram till 1992 en stark statsbudget tack vare att inflationen drev upp skatteinkomsterna. EU:s budgetkrav hade hållits.

4. Många i näringslivet säger: går vi med i EMU måste Sverige lägga om sin politik. Gör vi inte det, går vi mot en ny kris och om inte förr måste förändringar ske. Hur hanterades krisen 1992? Gav den några bestående förändringar till det bättre? De krispaket som regeringen Bildt lade fram hösten 1992 innehöll mest skattechöjningar och temporära utgiftsnedskärningar. Den ekonomiska åtstramningen blev så stark att budgetunderskottet steg till 12 procent av BNP. Borgerligheten fick en stämpel på sig att inte kunna sköta budgeten, vilket kastade en lång mörk skugga över de borgerliga politiska framtiden. Effekten syntes i det sista valet.

Finansminister Anne Wibble genomdrev ett antal viktiga strukturella reformer, t ex avskaffande av dubbelbeskattningen, borttagande av förmögenhetsskatten m m; reformer som skulle gett Sverige en högre framtida tillväxt. Allt sopades dock bort av den borgerliga regeringens misslyckade stabiliseringspolitik. Grunden för detta var Bildts prioritering av deltagande i ett framtida EMU. Sverige skulle bli ett A-lag i EU. Offret blev svensk ekonomi och den borgerliga regeringens fall.

Göran Persson sanerade budgeten genom ett kraftfullt besparingsprogram. Dessa är nu återtagna och påbyggda med nya stora utgiftsreformer. Det av näringslivet uppbackade införandet av värnskatten är dock kvar. Den viktigaste reformen som följde av krisen var flytande växelkurs och en därmed oberoende riksbank. De borgerliga politiker som slogs för denna reform går nu i bräsch för att avskaffa den genom att säga ja till EMU.

En lärdom av 1992 års kris är att en fast växelkurs eller ett EMU-medlemskap inte är ett medel för att få till stånd långsiktiga strukturella reformer. Fastkurspolitik döljer i stället under ett antal år den underliggande gradvisa försvagningen av konkurrenskraften.

Sverige kommer sannolikt att drabbas av nya kriser. Inte nödvändigtvis utifrån kommande, utan självskapade kriser. Borgerligheten bör inte ytterligare en gång sätta sig i ett läge att ta över regeringsmakten efter ett förstört kostnadsläge och inom ramen för fast växelkurs tvingas att föra deflationspolitik i många år. Devalveringar är ingen lösning på tillväxtproblemet. De kan tyvärr som historien visat bli nödvändiga som ett kirurgiskt ingrepp för att rädda patienten.

En flytande krona och oberoende riksbank är avgörande för att förebygga kriser och också för att klara de påfrestningar som följer av en omläggning av politiken. Därför säger jag nej till EMU.

Lars Wohlin